NN 92/2020 (14.8.2020.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-2173/2020 od 24. lipnja 2020.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1771

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Trećem vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Rajko Mlinarić, predsjednik Vijeća, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Snježana Bagić, Branko Brkić i Lovorka Kušan, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo P. N. iz Z. M., sada u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu, na sjednici održanoj 24. lipnja 2020. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

– presuda i rješenje Općinskog suda u Vinkovcima broj: K-61/2020-9 od 15. travnja 2020. i

– rješenje Općinskog suda u Vinkovcima broj: K-61/2020-10 od 15. travnja 2020.

III. Predmet se vraća Općinskom sudu u Vinkovcima na ponovni postupak.

IV. Na temelju članka 31. stavaka 4. i 5. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst) Općinski sud u Vinkovcima dužan je u predmetu broj: K-61/2020 donijeti odluku o potrebi daljnjeg produljenja istražnog zatvora podnositelju u najkraćem mogućem roku, ali ne duljem od mjesec dana od dana primitka ove odluke.

V. Osporeno rješenje Općinskog suda u Vinkovcima broj: K-61/2020-10 od 15. travnja 2020. kojim se podnositelju produljuje istražni zatvor prestaje važiti danom donošenja nove odluke o potrebi daljnjeg lišenja slobode podnositelja.

VI. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Dopuštenu i pravodobnu ustavnu tužbu podnio je 11. svibnja 2020. P. N. iz Z. M. (u daljnjem tekstu: podnositelj), trenutno u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu u povodu pravomoćne presude i rješenja Općinskog suda u Vinkovcima broj: K-61/2020-9 od 15. travnja 2020. (u daljnjem tekstu: osporena presuda i rješenje) te u povodu pravomoćnog rješenja Općinskog suda u Vinkovcima broj: K-61/2020-10 od 15. travnja 2020. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje o produljenju istražnog zatvora).

1.1. Osporenom presudom i rješenjem utvrđeno je da je podnositelj u stanju neubrojivosti počinio protupravno djelo zakonskih obilježja kaznenog djela protiv imovine – otuđenjem tuđe stvari iz članka 235. stavka 1. u vezi s člankom 52. stavkom 1. Kaznenog zakona (»Narodne novine« broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. – ispravak, 101/17. i 118/18.; u daljnjem tekstu: KZ/11) i protupravno djelo zakonskih obilježja kaznenog djela protiv osobne slobode – prijetnjom iz članka 139. stavaka 2. i 3. KZ-a/11 u vezi s člankom 51. stavkom 1. i člankom 24. stavkom 2. KZ-a/11 te je rješenjem podnositelju izrečena sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja i smještaja u psihijatrijsku ustanovu zatvorenog tipa prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (»Narodne novine« broj 76/14.) u trajanju od 6 (šest) mjeseci od dana pravomoćnosti presude. Ujedno je određeno da se podnositelju iz razloga navedenih u članku 551. stavcima 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. – pročišćeni tekst, 91/12. – odluka USRH broj: U-I-448/2009 i dr., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19.; u daljnjem tekstu: ZKP/08) produljuje istražni zatvor.

1.2. Osim toga, Općinski sud u Vinkovcima zasebno je donio i osporeno rješenje o produljenju istažnog zatvora podnositelju iz razloga navedenih u članku 551. stavcima 1. i 2. ZKP-a/08 te je određeno da isti može trajati sve dok traje opasnost, ali ne dulje od roka predviđenog u članku 133. stavku 1. točki 2. ZKP-a/08, odnosno ne dulje od 6 (šest) mjeseci. Osporeno rješenje postalo je pravomoćno istog dana.

2. Podnositelj u ustavnoj tužbi navodi da su mu osporenim odlukama povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

3. Za potrebe ustavnosudskog postupka, na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) pribavljen je spis Općinskog suda u Vinkovcima broj: K-61/2020.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

4. Policijska uprava vukovarsko-srijemska, Policijska postaja Vrbanja dostavila je Općinskom državnom odvjetništvu u Vinkovcima (u daljnjem tekstu: ODO Vinkovci) 13. lipnja 2019. posebno izvješće broj: 511-15-13/2-38-4/19 od 7. lipnja 2019. zajedno s prilozima iz kojih proizlazi postojanje osnovane sumnje da je podnositelj u stanju psihoze uslijed koje nije mogao shvatiti značenje svojeg djelovanja počinio protupravno djelo zakonskih obilježja kaznenog djela protiv imovine – oštećenjem tuđe stvari iz članka 235. stavka 1. u vezi s člankom 24. stavkom 2. KZ-a/11.

ODO Vinkovci donijelo je 1. kolovoza 2019. rješenje o provođenju istrage protiv podnositelja broj: K-DO-2027/2019-12 te je istoga dana podnijelo predsjedniku Općinskog suda u Vinkovcima prijedlog za postavljanje branitelja po službenoj dužnosti podnositelju.

Općinski sud u Vinkovcima donio je 2. kolovoza 2019. rješenje broj: Su-533/2019-2 kojim je podnositelju postavio braniteljicu po službenoj dužnosti – odvjetnicu Hrvojku Čolaković.

4.1. Policijska uprava vukovarsko-srijemska, Policijska postaja Vrbanja dostavila je ODO-u Vinkovci 20. rujna 2019. posebno izvješće broj: 511-15-13/2-KU-49/19 od 19. rujna 2019. zajedno s prilozima iz kojih proizlazi postojanje osnovane sumnje da je podnositelj u stanju psihoze uslijed koje nije mogao shvatiti značenje svojeg djelovanja počinio protupravno djelo zakonskih obilježja kaznenog djela protiv osobne slobode – prijetnjom iz članka 139. stavaka 2. i 3. KZ-a/11 u vezi s člankom 51. stavkom 1. i člankom 24. stavkom 2. KZ-a/11.

Podnositelj je uhićen 19. rujna 2019. u 11.45 sati.

Prvo ispitivanje podnositelja pred ODO Vinkovci provedeno je 20. rujna 2019. Na ispitivanju nije bila prisutna braniteljica podnositelja, a podnositelj je na zapisnik izjavio da ne želi imati branitelja u ovom kaznenom postupku.

Podnositelj je 20. rujna 2019. u 7.00 sati pušten na slobodu.

ODO Vinkovci donijelo je 24. rujna 2019. rješenje broj: K-DO-2183/2019-10 i 16. listopada 2019. rješenje broj: K-DO-2204/2019-2 o spajanju postupaka koji se vode protiv podnositelja i provođenju jedinstvenog postupka pod brojem K-DO-2027/2019, Is-DO-40/2019.

Nakon provedenog psihijatrijskog vještačenja, u nalazu i mišljenju koji je dostavljen ODO-u Vinkovci 7. listopada 2019. navedeno je da kod podnositelja postoji sumanuti poremećaj i štetna upotreba alkohola te da podnositelj *tempore criminis* nije mogao shvaćati značenje vlastitog postupanja i vladati svojom voljom. Vještak je nadalje naveo da postoji vjerojatnost da bi podnositelj zbog težih duševnih smetnji mogao počiniti novo kazneno djelo te da stoga postoji potreba izricanja sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja i smještaja u psihijatrijsku ustanovu zatvorenog tipa. U odnosu na raspravnu sposobnost, vještak je naveo da je podnositelj sposoban shvatiti prirodu i svrhu kaznenog postupka, razumjeti pojedine procesne radnje i njihove posljedice, sporazumijevati se s braniteljem i davati mu upute te iznositi svoju obranu, odnosno zaključio je da je podnositelj raspravno sposoban.

4.2. ODO Vinkovci donijelo je 24. listopada 2019. rješenje broj: K-DO-2027/2019-28, IS-DO-40/2019 o proširenju istrage protiv podnositelja u kojem je, između ostaloga, određeno provođenje dopunskog psihijatrijskog vještačenja u svrhu utvrđivanja podnositeljeve ubrojivosti *tempore criminis.* Podnositelj je osobno podnio žalbu protiv navedenog rješenja. Iz spisa koji je pribavljen od Općinskog suda u Vinkovcima nije vidljivo da je o njegovoj žalbi donesena ikakva odluka.

Istoga dana ODO Vinkovci postavilo je sucu istrage Županijskog suda u Vukovaru prijedlog za određivanje istražnog zatvora podnositelju iz zakonske osnove navedene u članku 551. stavku 1. ZKP-a/08 jer postoji vjerojatnost da bi podnositelj koji je u vrijeme počinjenja protupravnih djela bio neubrojiv mogao zbog težih duševnih smetnji počiniti teže kazneno djelo.

Pred sucem istrage Županijskog suda u Vukovaru 7. studenoga 2019. održano je ročište radi odlučivanja o prijedlogu ODO-a Vinkovci za određivanje istražnog zatvora podnositelju. Na tom ročištu nije bio prisutan podnositelj, a u zapisniku je navedeno da je dostava poziva bila uredna. Braniteljica podnositelja bila je prisutna i izjavila je da se protivi određivanju istražnog zatvora.

4.3. Sudac istrage donio je 12. studenoga 2019. rješenje broj: Kir-440/2019-6 o određivanju istražnog zatvora podnositelju iz zakonske osnove navedene u članku 551. stavku 1. ZKP-a/08 u kojem je navedeno da istražni zatvor može trajati dok traje opasnost, ali ne dulje od roka predviđenog u članku 133. stavku 1. točki 2. ZKP-a/08, odnosno ne dulje od 6 (šest) mjeseci. Iz spisa predmeta ne proizlazi da je protiv navedenog rješenja izjavljena žalba.

Podnositelj je uhićen i doveden u pritvorsku policijsku jedinicu 13. studenoga 2019. u 8.30 sati te je odveden u Zatvor u Osijeku. Na zapisniku je konstatirano da je podnositelj odbio pravo na branitelja.

Upravitelj Zatvora u Osijeku dopisom od 14. studenoga 2019. obavijestio je Županijski sud u Vukovaru da su podnositelju zbog psihičkog stanja određene posebne mjere održavanja reda i sigurnosti iz članka 135. stavaka 1. i 2. točaka 1. i 4. u vezi s člankom 136. stavcima 1., 3. i 4. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (»Narodne novine« broj 128/99., 55/00., 59/00., 129/00., 59/01., 67/01, 11/02., 76/07., 27/08., 83/09., 18/11., 48/11., 125/11., 56/13., 150/13. i 98/19.) – pojačani nadzor i smještaj u posebno osiguranu prostoriju bez opasnih stvari – te da je upućen u Zatvorsku bolnicu u Zagrebu.

4.4. ODO Vinkovci postavilo je 11. prosinca 2019. sucu istrage Županijskog suda u Vukovaru prijedlog za produljenje istražnog zatvora podnositelju za daljnja dva mjeseca iz zakonske osnove navedene u članku 551. stavku 1. ZKP-a/08.

Ročište za odlučivanje o prijedlogu za produljenje istražnog zatvora održano je 12. prosinca 2019. te je na ročištu prisustvovao podnositelj putem video linka iz Zatvorske bolnice u Zagrebu. Na ročištu je bila prisutna i braniteljica po službenoj dužnosti koja se protivila prijedlogu za produljenje istražnog zatvora podnositelju i predložila je da se istražni zatvor ukine ili zamijeni mjerom opreza liječenja na slobodi. Podnositelj je izjavio da nije počinio protupravna djela koja mu se stavljaju na teret te da je suglasan sa svime što je izjavila njegova braniteljica.

Sudac istrage donio je 12. prosinca 2019. rješenje broj: Kir-529/2019-4 kojim se podnositelju produljuje istražni zatvor, u kojem je navedeno da istražni zatvor može trajati dok traje opasnost, ali ne dulje od roka predviđenog u članku 133. stavku 1. točki 2. ZKP-a/08, odnosno ne dulje od 6 (šest) mjeseci te je odbio prijedlog braniteljice da se istražni zatvor zamijeni mjerom opreza liječenja na slobodi. Iz spisa predmeta ne proizlazi da je protiv navedenog rješenja izjavljena žalba.

4.5. Dopunski nalaz i mišljenje psihijatrijskog vještačenja dostavljen je ODO-u Vinkovci 24. prosinca 2019. te je u njemu navedeno da je podnositelj *tempore criminis* bio bitno smanjenih mogućnosti vladanja svojom voljom, kao i bitno smanjenih mogućnosti shvaćanja posljedica svoga postupanja jer ima dijagnozu perzistentnog sumanutog poremećaja uz alkoholnu ovisnost. Vještak je naveo da, s obzirom na sve prikupljene informacije, postoji vjerojatnost da bi podnositelj zbog težih duševnih smetnji mogao i u budućnosti počiniti novo kazneno djelo zbog čega predlaže izricanje sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog stacionarnog liječenja.

4.6. Podnositelj je 31. siječnja 2020. ispitan pred ODO Vinkovci u prisutnosti braniteljice i vještakinje koja je obavila razgovor s podnositeljem te utvrdila da je isti raspravno sposoban. Podnositelj je na zapisnik izjavio da je suglasan da ga u ovom postupku brani Hrvojka Čolaković, odvjetnica iz Vinkovaca, koja je određena po službenoj dužnosti.

4.7. ODO Vinkovci podignulo je pred Općinskim sudom u Vinkovcima optužnicu broj: KO-DO-485/2020-1 od 7. veljače 2020. protiv podnositelja navodeći da je u stanju psihoze uslijed koje nije mogao shvatiti značenje svojeg djelovanja počinio protupravno djelo zakonskih obilježja kaznenog djela protiv imovine – oštećenjem tuđe stvari iz članka 235. stavka 1. u vezi s člankom 24. stavkom 2. KZ-a/11 i protupravno djelo zakonskih obilježja kaznenog djela protiv osobne slobode – prijetnjom iz članka 139. stavaka 2. i 3. KZ-a/11 u vezi s člankom 51. stavkom 1. i člankom 24. stavkom 2. KZ-a/11. U optužnici je predloženo da mu se produlji istražni zatvor po zakonskoj osnovi iz članka 551. stavka 1. ZKP-a/08 – jer postoji vjerojatnost da bi podnositelj koji je u vrijeme počinjenja protupravnih djela bio neubrojiv mogao zbog težih duševnih smetnji počiniti teže kazneno djelo – do okončanja kaznenog postupka te je postavljen zahtjev da se podnositelju odredi prisilni smještaj.

Optužnica je dostavljena podnositelju i braniteljici na odgovor te je podnositelj po braniteljici dostavio odgovor na optužnicu kojim istu u cijelosti osporava.

4.8. Nakon održane sjednice, kojoj je prisustvovala braniteljica podnositelja, optužno vijeće Općinskog suda u Vinkovcima donijelo je 12. veljače 2020. rješenje broj: Kov-36/2020-8 kojim se podnositelju produljuje istražni zatvor te je odbijen prijedlog braniteljice da se istražni zatvor zamijeni mjerom opreza liječenja na slobodi. Rješenje je postalo pravomoćno 21. veljače 2020.

Optužno vijeće Općinskog suda u Vinkovcima donijelo je 27. veljače 2020. rješenje broj: Kov-36/2020-13 kojim se potvrđuje optužnica protiv podnositelja.

Općinski sud u Vinkovcima, po sucu pojedincu, izdao je 3. travnja 2020. dovedbeni nalog radi dovođenja podnositelja na sjednicu optužnog vijeća zakazanu za 15. travnja 2020. u 12 sati. Isti je sudac 14. travnja 2020. naložio odgodu dovođenja podnositelja te je dana 15. travnja 2020. poslana obavijest Zatvorskoj bolnici u Zagrebu u kojoj se navodi da je zbog situacije uzrokovane virusom COVID-19 potrebno sudu dostaviti potpisanu izjavu podnositelja kako je suglasan da se rasprava provede u njegovoj odsutnosti.

4.9. Spisu predmeta na stranici 225 prileži kopija dopisa upućenog Zatvorskoj bolnici u Zagrebu od 15. travnja 2020. na kojem je na dnu potpis podnositelja, datum (15. travnja 2020.) i jedna rečenica – »Suglasan sam!, a iz istoga nije vidljivo radi li se o e-mailu ili telefaxu.

Dana 15. travnja 2020. održano je ročište na kojem su nazočili za ODO Vinkovci – savjetnik Artur Ilin, braniteljica podnositelja po službenoj dužnosti i vještak psihijatar. Na zapisniku je konstatirano da je podnositelj putem e-maila dostavio vlastoručno potpisanu izjavu da je suglasan da se rasprava provede u njegovoj odsutnosti. Nakon završnih govora i zaključenja rasprave, Općinski sud u Vinkovcima donio je osporenu presudu i rješenje, nakon čega su se braniteljica po službenoj dužnosti i savjetnik ODO-a Vinkovci odrekli prava na žalbu te predložili da se osporene odluke proglase pravomoćnima danom objave, odnosno 15. travnja 2020.

Pisani otpravci osporenih odluka dostavljeni su podnositelju putem Zatvorske bolnice u Zagrebu 20. travnja 2020.

5. Podnositelj je 11. svibnja 2020. podnio ustavnu tužbu u povodu osporenih odluka, međutim, s obzirom na to da nije dostavio osporene odluke, dopisom od 15. svibnja 2020. pozvan je na dopunu ustavne tužbe u roku od 8 (osam) dana.

5.1. Podnositelj je 20. svibnja 2020. podnio dopunu ustavne tužbe u kojoj je priložio osporene odluke.

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

6. U ustavnoj tužbi i dopuni ustavne tužbe podnositelj navodi da se u istražnom zatvoru nalazi već duže od 6 mjeseci, a da nije kriv za kaznena djela koja mu se stavljaju na teret. Prigovara da braniteljica koja mu je dodijeljena po službenoj dužnosti nije nikada s njim razgovarala te da ga je zastupala protiv njegove volje.

Nadalje, prigovara da tijekom postupka nije bio prisutan ni na jednoj raspravi pa tako ni na posljednjoj raspravi prije donošenja osporene presude, a kojom mu je izrečena sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja za koju smatra da nije osnovana jer on »nije lud i ne treba se liječiti«.

Zaključno navodi da mu nije dana mogućnost iznošenja njegove obrane i predlaganja dokaznih radnji u svrhu dokazivanja njegove nevinosti te da su svi njegovi »apeli Općinskom i Županijskom sudu bili neosnovano ignorirani bez obrazloženja«.

IV. MJERODAVNO PRAVO

7. Mjerodavni članci ZKP-a/08 glase:

»Članak 15.

Okrivljenika ili drugu osobu koja sudjeluje u postupku, a iz neznanja bi mogla propustiti kakvu radnju ili se zbog toga ne bi koristila svojim pravima, sud ili drugo tijelo koje provodi radnju poučiti će o pravima koja joj prema ovom Zakonu pripadaju i o posljedicama propuštanja radnje.«

»Članak 64.

(1) Okrivljenik ima, u skladu s ovim Zakonom, pravo:

(…)

12) podnositi pravne lijekove i druga pravna sredstva.

(…)«

»Članak 129.

(1) O određivanju, produljenju i ukidanju istražnog zatvora odlučuje sud na nejavnom usmenom ročištu. Ako državni odvjetnik predlaže ukidanje istražnog zatvora sud će odmah po primitku prijedloga o ukidanju istražnog zatvora, rješenjem ukinuti istražni zatvor bez određivanja i provođenja ročišta. Protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.

(2) Na ročište iz stavka 1. ovog članka pozivaju se državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj okrivljenika. Državni odvjetnik okrivljenik i branitelj moraju o ročištu biti obaviješteni u primjerenom roku. (…) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom (članak 118. stavak 1.), sjednica vijeća održat će se i ako uredno pozvani državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj ne dođu na sjednicu, ili ako okrivljenik ili branitelj nije uredno primio poziv zbog toga jer je promijenio boravište ne obavijestivši o tome sud, ili zbog toga jer mu dostava nije bila moguća zbog njegove nedostupnosti.

(3) Obje stranke će na ročištu izložiti svoja stajališta o istražnom zatvoru, a prema potrebi i o visini jamstva. Prvo govori državni odvjetnik, zatim okrivljenik i njegov branitelj. Obje stranke imaju pravo na odgovor. Sud određuje koji će se dokazi izvesti i njihov redoslijed. Sud može na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti izvesti dokaze koje smatra potrebnima za donošenje odluke o istražnom zatvoru i jamstvu. Stranke mogu svjedocima postavljati pitanja i stavljati primjedbe na provedene dokaze. Okrivljenik i njegov branitelj imaju pravo zadnji govoriti. Odluku o istražnom zatvoru sud usmeno objavljuje na završetku ročišta.

(…)«

»Članak 131.

(…)

(3) U rješenju o istražnom zatvoru nakon podnošenja optužnice ne određuje se rok trajanja istražnog zatvora, ali će sud svaka dva mjeseca, do izricanja nepravomoćne presude, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o istražnom zatvoru, ispitivati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu istražnog zatvora, te ga rješenjem produljiti ili ukinuti. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje. Ako se okrivljenik u trenutku donošenja nepravomoćne presude nalazi u istražnom zatvoru, vijeće će prilikom donošenja presude ispitati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu istražnog zatvora te će ga rješenjem ukinuti ili produljiti.

(…)«

»Članak 465.

(1) Optuženik se može odreći prava na žalbu samo nakon što mu je presuda dostavljena. Optuženik se i prije toga može odreći prava na žalbu ako su se tužitelj i oštećenik, kad imaju pravo podnijeti žalbu zbog svih osnova odrekli prava na žalbu, osim ako bi optuženik po presudi imao izdržavati kaznu oduzimanja slobode. Do donošenja drugostupanjske odluke optuženik može odustati od već podnesene žalbe. Optuženik može odustati i od žalbe koju su podnijeli njegov branitelj ili osobe navedene u članku 464. stavku 2. ovog Zakona.

(…)«

»Članak 551.

(1) Osim u slučajevima kada se prema ovom Zakonu može odrediti istražni zatvor protiv okrivljenika, takav zatvor može se odrediti i ako postoji vjerojatnost da bi okrivljenik koji je u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio neubrojiv mogao zbog težih duševnih smetnji počiniti teže kazneno djelo. Prije određivanja istražnog zatvora pribavit će se mišljenje vještaka psihijatra o ovoj opasnosti okrivljenika. O određivanju istražnog zatvora po ovom osnovu izvijestit će se uprava zatvora radi upućivanja okrivljenika u zdravstvenu ustanovu u smislu odredbe članka 135. stavka 2. ovog Zakona.

(…)«

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

A. U ODNOSU NA OSPORENU PRESUDU

8. Pošavši od prigovora podnositelja da mu je prije donošenja osporene presude onemogućeno sudjelovanje na raspravi i iznošenje obrane, kao i da tijekom kaznenog postupka nije bio u mogućnosti komunicirati sa svojom braniteljicom po službenoj dužnosti, Ustavni sud je osporenu presudu ispitao s aspekta povrede prava na učinovitu obranu i prava da mu se sudi u njegovoj nazočnosti kao sastavnih dijelova prava na pravično suđenje zajamčenih člankom 29. stavkom 2. alinejama 3., 4. i 5. koje glase:

»Članak 29.

(…)

U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo:

(…)

– na branitelja i nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem, i s tim pravom mora biti upoznat,

– da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava da plati branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja pod uvjetom propisanim zakonom,

– da mu se sudi u njegovoj nazočnosti, ukoliko je dostupan sudu,

(…)«

8.1. Članak 6. stavak 3. točka c. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine« – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija) glasi:

»Članak 6.

(…)

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

(…)

c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi pravde;

(…)«

1) Načelna pravna stajališta

9. Branitelj je procesni pomoćnik okrivljenika koji svojim pravnim znanjem i procesnom vještinom pomaže okrivljeniku u pronalaženju i utvrđivanju činjenica u njegovu korist, primjeni propisa koji su za okrivljenika najpovoljniji, te korištenju procesnih prava. Pomaganjem okrivljeniku branitelj uklanja nedostatke stvarnih mogućnosti obrane u usporedbi s državnim odvjetnikom kao ovlaštenim tužiteljem, ostvarujući tako postulat »jednakosti oružja« i druge elemente načela »pravičnog suđenja« iz članka 29. stavaka 1. i 2. Ustava i članka 6. stavaka 1. i 3. Konvencije.

U predmetu *Mađer protiv Hrvatske* (br. 56185/07, § 160. i 161., presuda od 21. lipnja 2011.) Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) naveo je da odgovornost država ugovornica proizlazi iz radnji njihovih tijela, međutim, naglasio je da se odvjetnik, čak i kad je imenovan po službenoj dužnosti, ne može smatrati tijelom države s obzirom na neovisnost odvjetničke profesije od države. Nadalje, ESLJP je naveo da je vođenje predmeta pitanje između okrivljenika i njegovog ili njezinog branitelja, bez obzira je li branitelj imenovan po službenoj dužnosti ili je privatno izabran i plaćen te kao takvo ne može, osim u posebnim okolnostima, dovesti do odgovornosti države. Ipak, imenovanje odvjetnika koji će zastupati stranku u postupku samo po sebi ne osigurava djelotvornost pomoći (vidi predmet *Imbrioscia protiv Švicarske,*